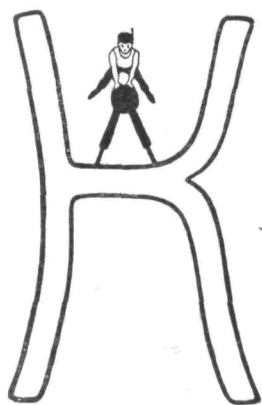

K. STR.:

O učinkovanju strupa.

daj pa pravimo, da je strup brez učinka? Na prvi pogled se nam pač zdi to nemogoče. Strup mora vendar učinkovati, in kdor je zastrupljen, mora umreti ali pa vsaj težko zboleti. In vendar ni v vsakem oziru tako, tudi ne pri vsakem bitju. Imamo živali, ki jim gotovi strupi ne škodujejo. Tako so tudi nekateri strupi, ki so človeku v mali meri neškodljivi, da, celo koristni, ker jih rabijo v zdravilstvu, v veliki meri pa so smrtonosni. Ako vzamemo strup, ki ga pridobivajo iz volčje črešnje in ga imenujemo atropin ter ga damo našemu domačemu zajcu ali kuncu, mu ne škoduje nič. Ako damo psu morfij, ki je za človeka jako oma-

men strup, mu ne škoduje. Ježu in kuretni ne škoduje takozvani »kantaridin«, ki ga dobe iz neke vrste hrošča, iz španske muhe. Da ježu celo pik strupenih kač (gadov, modrasov) ne škoduje, ti bo že morda znano.

V Egiptu živi vrsta glodalcev, ki jih imenujemo ihneumoni, tudi tem ne škoduje kačji pik. Imamo pa še nižje vrste živali, ki nanje ne učinkuje gotov strup. Pustimo črve ali polže v razstopini strihnina, to je strup, ki ga pri nas rabijo lovci, da z njim zastrupljajo lisice, in vidimo, da človeka že mali del usmrti, a medtem ko žive te živali še v razstopini. Tudi strup, ki ga dobivamo iz cvetice naprstca in ga imenujemo digitalin, ne škoduje tem živalim nič, medtem ko učinkuje pri človeku močno na sree.

Toda pri tem razmotrivanju ne smemo priti do zaključka, da bi ježa ne umoril strup našega modrasa. Morala bi biti le jako velika množina strupa. Dognano je, da bi množina tega umorila že celo konja, medtem ko bi ježu še nič ne škodovala. Popolnoma brez učinka je strup samo pri onih živalih, ki imajo same tak strup, kakor one same, od katerih so za-

strupljene, n. pr. ako modras piči modrasa, gad gada itd. To je naravni zakon, ki se ga lahko uporablja tudi pri ljudeh, ki so ga že v starodavnih časih poznali in ga še dandanes uporabljajo v zdravilstvu.

Že v starem veku je bilo znano, da strupi, ki jih dlje časa uživamo v vedno večji meri, izgubijo svoj učinek in ne škodujejo. Na ta način lahko napravimo isto tudi pri raznih živalih. Ako jim damo previdno vedno večje mere strupa, postanejo neobčutljive za dotični strup. Prof. Behrings je prvi to poizkusil in razkril, da ima kri takih zastrupljenih živali protistrup, ki ga imenujemo serum. Ako tega drugim živalim vbrizgamo, ne morejo biti nikakor več zastrupljene. In tako je tudi pri ljudeh. Ako ima kdo davico ali difterijo, tedaj mu zdravnik vbrizga dotični protistrup. Ali pa ako so se ti stavile kože, tedaj se ti vcepi protistrup proti strupu, ki povzroča koze itd. Tako poizkušajo sedaj razni raziskovalci dobiti protistrup tudi za druge nalezljive bolezni.

Eden prvih, ki jim ni škodoval strup, je bil Mitridat v Pontu*), ki je umrl l. 63. pred Krist. roj. O tem pripovedujejo stari zgodovinarji, da je živel v neprestanem strahu, češ, da ga bo kdo zastrupil. Po nasvetu svojega zdravnika je pital gosi vsak dan z večjo mero strupa različnih vrst in je pil kri teh gosi. Na ta način je bil proti vsem takrat znanim strupom zavarovan. Ko se je pozneje sin, njegov ljubljenelec, vzdignil proti njemu in ga v njegovem kraljevem gradu oblegoval, je izkušal, da bi se zastrupil, toda zaman. Ko so oblegovalci udrli v sobane, se je dal od svojega strežaja prebosti z mečem.

Na nekoliko izpremenjen način že tisočletja uporablja ta naravni zakon neka vrsta Indijcev, takozvani kačji zagovarjalci. Ako namreč koga te vrste ljudi piči kača, tedaj mu zagovarjalec z nožem poveča rano in pljune vanjo. Taki ljudje, ki imajo zoper strup tako močno učinkujočo slino, uživajo med ljudstvom velikanski ugled in imajo vkljub evropskim zdravnikom na knežjih indijskih dvorih odlična mesta.

Kako pa se to zgodi, da ima zagovarjalčeva slina tako moč?

Zagovarjalci vzamejo v svoje vrste samo člane svojih rodovin. Svoje otroke dajo pičiti od kač, ki so že jako stare in imajo že prav slab strup. Seveda umrjo na tem piku slabi otroci, toda oni, ki to zastrupljenje prežive, imajo proti kačjemu piku sedaj tako moč, da jih ne usmrti niti pik najstrupenejše kače. To ponavljajo večkrat, in sicer tako dolgo, dokler nimajo v svoji slini toliko protistrupa, da z njo celo pik najstrupenejše kače naočarke uduše. — In kakor vidimo pri teh, tako je tudi pri drugih strupih, ki so: nikotin v tobaku, arzenik, opij, alkohol, ki se nahaja v opojnih pijačah. Kadilec pokadi lahko veliko smodk, ki mu ne škodujejo zaradi nikotina, strupa, ki se nahaja v tobaku. Toda ne poizkusi ti tega, zakaj že po parkratnem vdihu se ti začne vrteti v glavi in slabo ti bo. Na Tirolskem in Štajerskem je mnogo ljudi, ki jedo arzenik, strup, ki ga pridobivajo iz

*) Nekdanja dežela v Aziji. Op. pis.

raznih rudnin, vsebujočih arzen. Ti ljudje se tako privadijo temu strupu, da ga sčasoma zaužijejo kar po cele žličice za kavo, kar bi pri drugem človeku gotovo povzročilo smrt.

Mislim torej, dragi čitatelj, da ti bo sedaj dovolj jasno, kako se na-
pravi iz strupa protistrup, ki uničuje učinek strupa na zastrupljeno bitje!
Slednjič pa opozarjam na to, da ne smeš s strupi delati takih poizkusov,
ki so lahko nevarni človeku. Zaradi tega pazi na strup! Varuj se ga, ne
boj pa se, ako ti ga predpiše zdravnik!

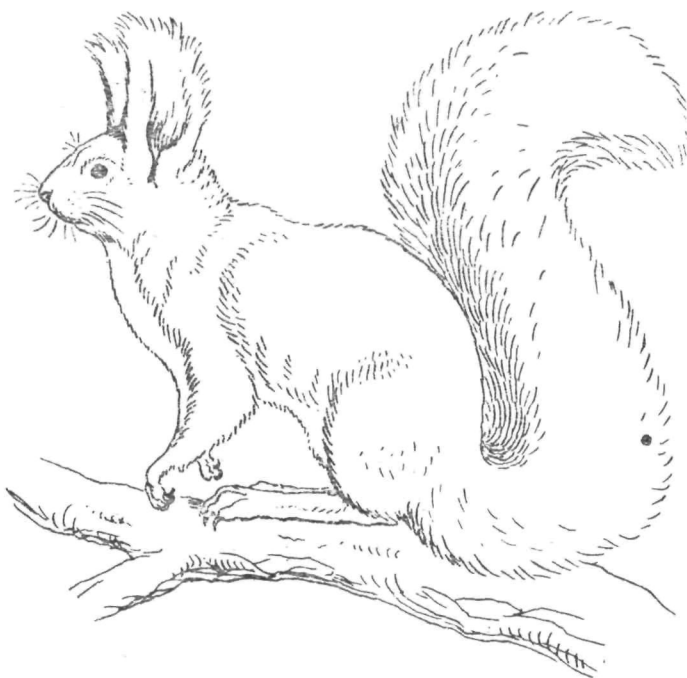

Ciganski godec.

*Godec zagodel je pesemco
na svoji harmoniki stari;
v krčmi veseli žarečih lic
zibljejo mladi se pari ...*

*Z žalostjo sam in s solzami v očeh,
kraje neznane preroma;
pesem vesela, a v srcu bridkost —
išče si tihega doma ...*

Davorinov.

Veverica